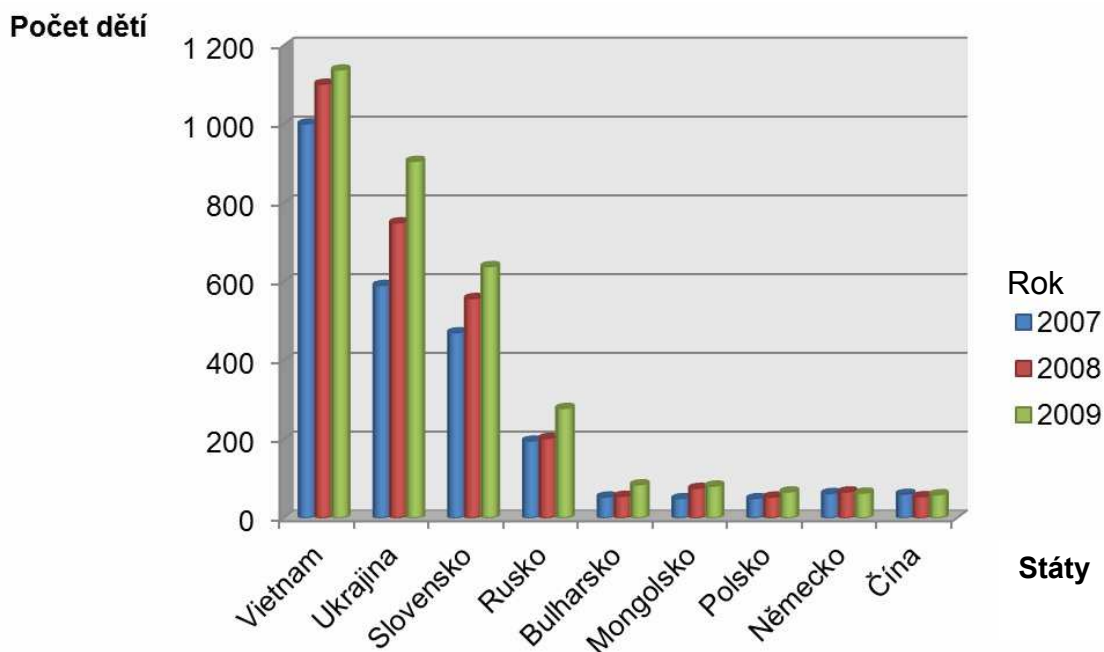

Příloha č. 1

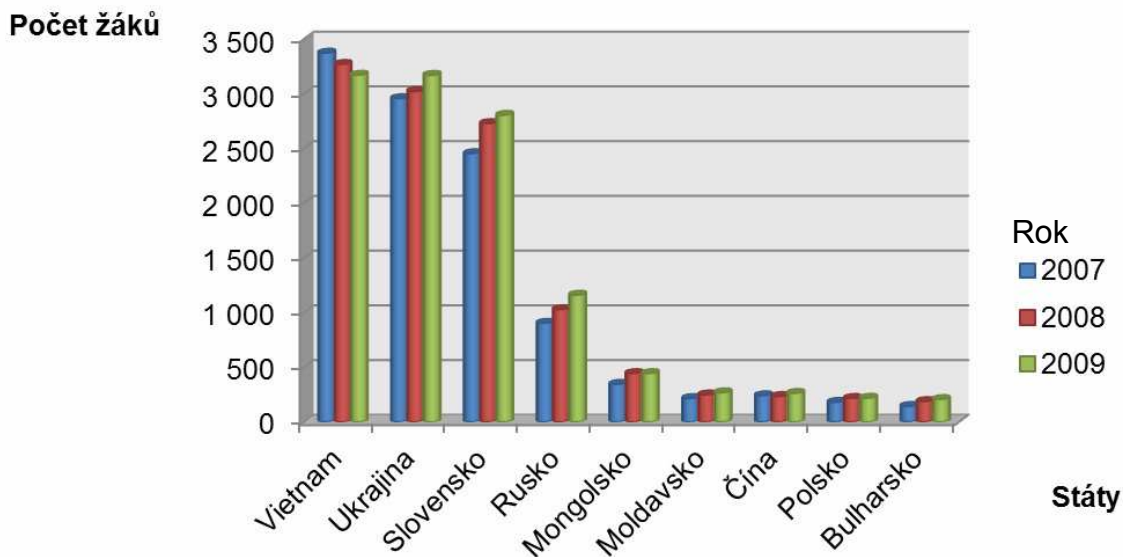
Školní zralost	Školní připravenost
emoční stabilita	respektování hodnoty a smyslu školního vzdělávání (motivace ke školní práci)
kvalitnější záměrná koncentrace pozornosti	rozlišování různých rolí a diferenciac chování, které je s nimi spojeno
odolnost proti zátěži (adaptace na školní režim)	úroveň verbální komunikace
lateralizace ruky, motorická i senzomotorická koordinace a manuální zručnost	respektování běžných norem chování i hodnotového systému
vizuální diferenciac a integrace (zralost očních pohybů)	
sluchová diferenciac	
koordinace činnosti mozkových hemisfér	
myšlení na úrovni konkrétních logických operací	
autoregulace založená na vůli a spojená s vědomím povinnosti	

Tab. č. 1 Klíčové kompetence dětí před nástupem povinné školní docházky

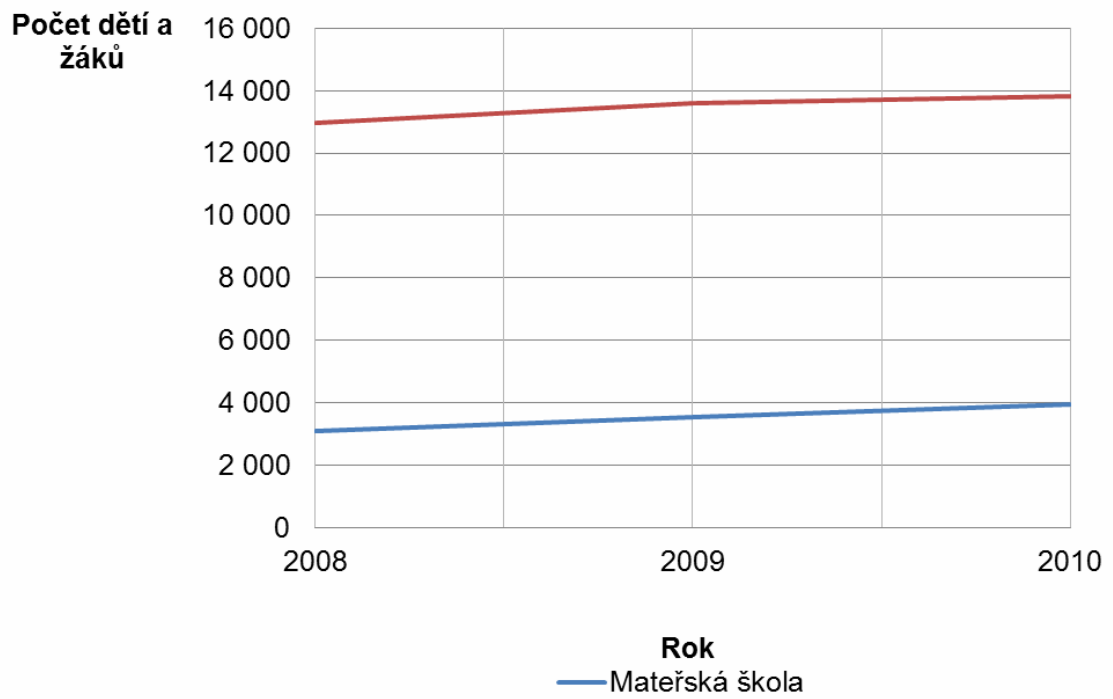
Příloha č. 2 Cizinci v mateřských a základních školách v ČR podle státního občanství v letech 2007 – 2010

Graf č. 1 Nejčastější zastoupení zemí v českých MŠ v letech 2007-2009

Graf č. 2 Nejčastější zastoupení zemí v českých ZŠ v letech 2007-2009

Graf č. 3 Nárůst počtu cizinců v českých MŠ a ZŠ v letech 2008-2010

Příloha č. 3 Kontakty na neziskové organizace zabývající se integrací obyvatelstva

**Centra podpory inkluzivního vzdělávání –
CPIV Praha**

Tovačovského 2 130 00 Praha 3

Telefon: 222 100 123

Mobil 1: 774 089 044

Mobil 2: 774 334 024

e-mail: praha@cpiv.cz

<http://www.cpip.cz>

Člověk v tísni, o. p. s.

Šafaříkova 635/24

120 00 Praha 2

Tel: +420 226 200 400

Fax.: +420 226 200 401

E-mail: mail@clovekv tisni.cz

Centrum pro integraci cizinců, o.s. (CIC)

Kubelíkova 55

130 00 Praha 3 - Žižkov

Tel.:

Poradenství (+420) 222 360 452

Vzdělávání (+420) 222 360 834

www.cicpraha.org

e-mail: info@cicpraha.org

Společnost tady a teď, o. p. s.

Farského 20

326 00 Plzeň

Kontaktní telefon: +420 724 247 191

E-mail: info@tadyated.org

Poradna pro integraci o.s. - Praha

Senovážná 2

110 00 Praha 1

tel.: +420 224 216 758, 224 233 034

tel./fax.: +420 224 213 426

mobil: +420 603 281 269

e-mail: [praha\(a\)p-p-i.cz](mailto:praha(a)p-p-i.cz)

web: www.p-p-i.cz

Občanského sdružení InBáze Berkat

Legerova 50

120 00 Praha 2

Pevná linka: (+420) 224 941 415

Mobil: (+420) 739 037 343

Kontaktní e-mail: info@inbaze.

Sdružení občanů zabývajících se emigranty,

o.s. (SOZE)

Mostecká 5

614 00 Brno

Telefon: + 420 545 213 643

Fax: + 420 515 536 356

E-mail: soze@soze.cz

Multikulturní centrum Praha

Prokopova 9

130 00 Praha 3

Telefon: (+420) 296 325 345

Fax: (+420) 296 325 348

E-mail: infocentrum@mkc.cz

Most pro lidská práva, o.s.

Třída 17. listopadu 216

530 02 Pardubice

tel: (+420) 467 771 170

email:info(at)mostlp.org

Nová škola, o.p.s.

Na Poříčí 30

110 00 Praha 1

Tel: 222 316 162

E-mail: novaskola@novaskola.org

Odbor centra na podporu integrace cizinců

SUZ MV

vedoucí odboru

PhDr. Jiří Vesecký, Ph.D.

Lhotecká 7

143 01 Praha 12

tel.: +420 974 827 149

+420 974 827 150

fax: +420 974 827 280

Nová škola, o.p.s.

Na Poříčí 30

110 00 Praha 1

Tel: 222 316 162

E-mail: novaskola@novaskola.org

Příloha č. 4 Rozbor článků zaměřených na začleňování žáků - cizinců

1. Když do lavic usednou děti cizinců – učitelské noviny č.24/2010, Jaroslava Štefflová

Článek poukazuje na problémy pedagogů se začleňováním žáků-cizinců, představuje možné podpory a kurzy organizace Meta vzniklé za tímto účelem, naznačuje nejčastější chyby škol při zařazování těchto žáků a zmiňuje se o vyskytujících se problémech při komunikaci s rodiči. Součástí článku je také rozhovor s panem ředitelem ze ZŠ Meteorologické, který se s námi dělí o své zkušenosti se začleňováním žáků-cizinců.

2. Vzdělávání dětí cizinců je výzva – učitelské noviny č. 10/2010, Anna Flanderková

Paní učitelka se s námi dělí o jejím prvním setkání s žáky-cizinci. Přestože s nimi neměla žádnou předchozí zkušenost, velmi aktivně se zapojila do řešení problému, jak tyto děti začlenit a vzdělávat. Po prvotních využívání různých pracovních sešitů pro nižší ročníky, obrázků a obrázkových knížek, které se jí zdály pro výuku cizinců nedostatečné, se rozhodla vytvořit vlastní pracovní sešit s názvem „Můj první pracovní sešit pro žáky-cizince“, jež v současné době využívá např. i ZŠ Mendelova. S ostatními kolegy se též rozhodla otevřít zdarma kroužek výuky českého jazyka přímo ve škole, který má vycházet vstříc i žákům-cizincům z jiných škol. Zmiňuje se také o důležitosti zapojení cizinců do třídního kolektivu a předchozím seznámení českých žáků s těmito dětmi.

3. Děti cizinců v základní škole – učitelské noviny č. 23/2010, Jaroslava Štefflová

Článek uvádí rozhovory s učiteli ze čtyřech základních škol ve Středočeském kraji. Olga Diessnerová ze ZŠ a MŠ Poustevna srovnává situaci před šesti lety a současnost s tím, že dnes s cizinci není tak velký problém, protože už dospěla generace dětí, které se tu narodily a již to nejsou cizinci v pravém slova smyslu. Také uvažuje nad přístupem rodičů dětí-cizinců.

Naďa Kotková ze ZŠ Starý Kolín vidí problém cizinců hlavně ve vztahu k výuce. Tvrdí také, že mezi dětmi-cizinci jsou velké rozdíly. Dívka z Ukrajiny je premiantkou třídy, chlapec, který nastoupil rovnou do 9. ročníku nechtěl vůbec mluvit až po

docházení do kurzu češtiny v Kolíně, začal trochu komunikovat s dětmi, což je podle paní učitelky Kotkové základ úspěchu.

Luboš zajíc ze ZŠ Pečky upozorňuje na problém s žáky-cizinci, kteří nastupují do vyššího ročníku. S dětmi-cizinci, které nastupují do 1. třídy problémy nemají. Popisuje nástup Vietnamky do 6. ročníku, kde byla zjevná jazyková bariéra. Problém řešili s pomocí neziskových organizací, které pořádají kurzy češtiny pro tyto děti. Konstatuje, že dívka je po nějaké době schopna vnímat, ale není příliš ochotná mluvit, což se odráží v její klasifikaci. Přesto se jí snaží různě pomáhat, jako pomůcku využívají matematický slovník ve Vietnamštině.

Václav Hlinka ze ZŠ Na Líše v Praze nás seznamuje s cizinci navštěvující jejich školu. Jedná se o Poláky, Vietnamce. Především pro Vietnamce vytváří encyklopedie, doučují je. Stěžuje si také na nedostatek financí. Doporučuje rodičům zapsat dítě do MŠ, zařídit doučování češtiny.

4. Potřebujeme systém, ne záplaty – Učitelské noviny č. 24/2010, Jaroslava Štefflová

Autorka se zamýšlí nad současnou situací učitelů, kteří mají ve třídě žáky-cizince. Popisuje všemožné „nadstandardní“ aktivity učitelů pro snadnější začleňování těchto žáků bez řádné finanční podpory a odměny. Reaguje na nedostatečné znění zákona, které sice umožňuje žákům-cizincům vzdělání, ale nezabezpečuje pro ně vhodné školní podmínky. Zmiňuje se o podpoře žáků-cizinců MŠMT v podobě rozvojového programu pro zajištění výuky dětí ze zemí mimo EU, považuje to však za záplatu, nikoli systém.

5. Přináší stěhování problémy? – Učitelské noviny č. 45/2009, Jaroslava Štefflová

Článek nastoluje problém přestupů žáků ze školy na školu, přičemž každá má vlastní ŠVP. Učitelé většinou s tímto problémem nemají. Ivana Stará konstatuje, že nemají potíže s přestupem žáků z jiné školy, ale s žáky cizinci, kde vzniká úplně jiný problém. Neumějí česky a pokud trochu ano, můžou tak mluvit jen ve škole, protože jsou často v uzavřených komunitách. Navíc jich stále přibývá a proto paní učitelky zavedly kurz českého jazyka pro cizince, kde se týdně každému individuálně věnují jednu hodinu. Naráží však na nedostatek financí a nedostatečnou legislativu, a také na to, že děti musí přijmout, i když českému jazyku nerozumí.

6. Výuka cizinců bývá obtížná – Učitelské noviny č. 45/2009, Lukáš Doubrava

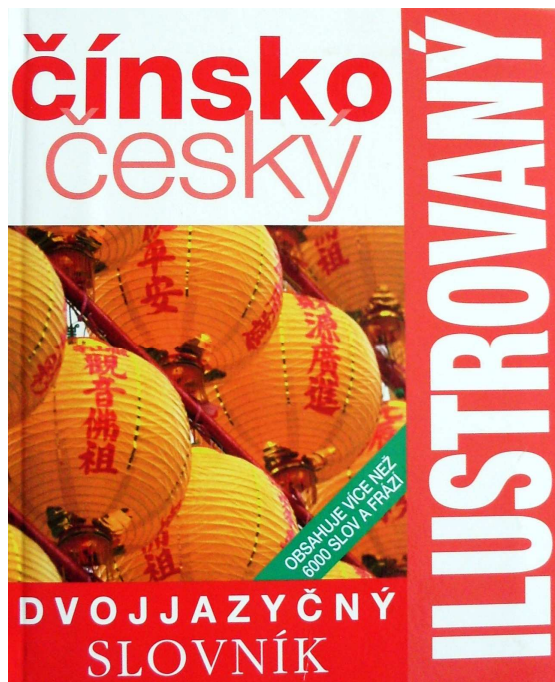
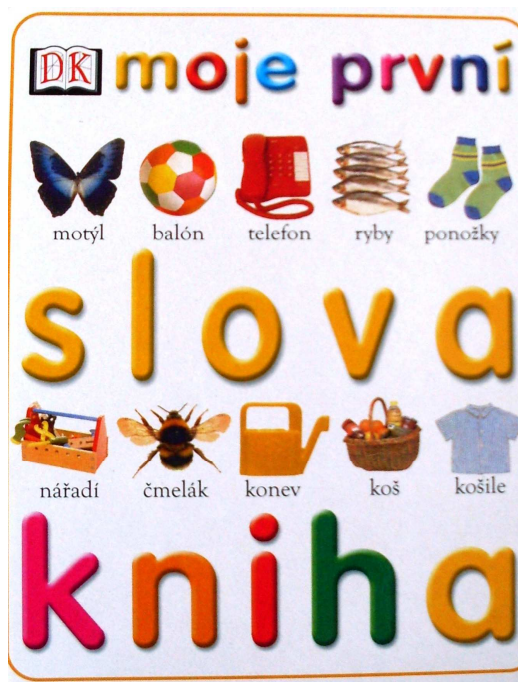
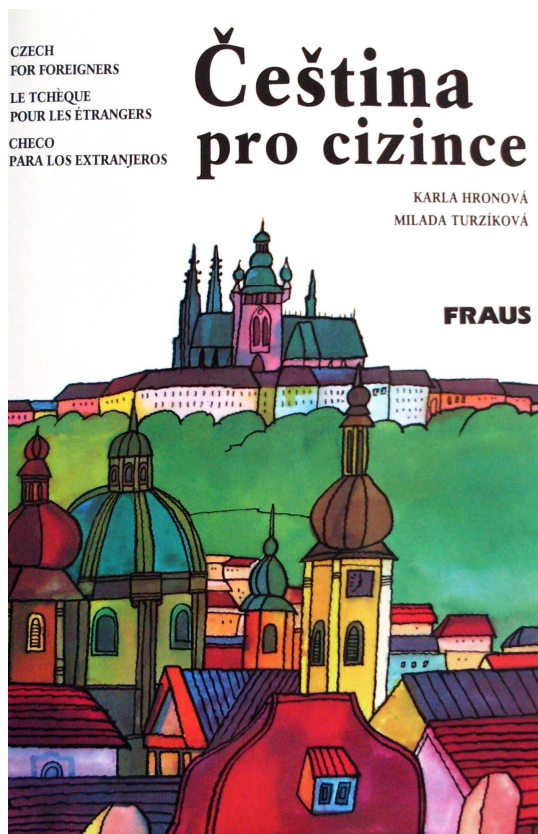
Článek popisuje nový budoucí projekt zaměřený na inovaci ve vzdělávání češtiny jako cizího jazyka. Projekt by měl vzniknout na základě nárůstu počtu cizinců v českých školách a na nedostatečné odborné znalosti i výukové materiály učitelů. Projekt má obsahovat soubor dvou milionů slov, který bude přepisem psaných, ale i mluvených projevů žáků-cizinců. Žákovský korpus by měl být zaměřen na Vietnamce, Rusy a Romy. Zvažuje se paralelní korpus českých mluvčích, určen pro srovnání. Korpusy se budou využívat zejména pro chybovou analýzu, mají ukázat na odlišnost projevů vybraných cizojazyčných skupin v češtině oproti vyjadřování českých žáků. Měly by také přispět ke vzniku nových materiálů pro výuku cizinců. Soubor by měl být k dispozici v roce 2012 v elektronické podobě a je tvořen pro širokou veřejnost včetně škol. Učitelé tak mohou zjistit, proč cizinci dělají v určitých jevech stále chyby.

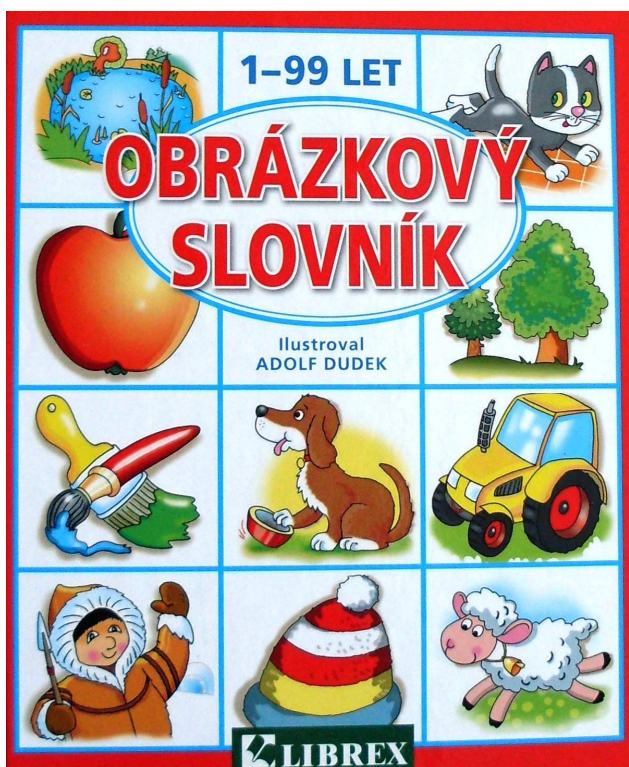
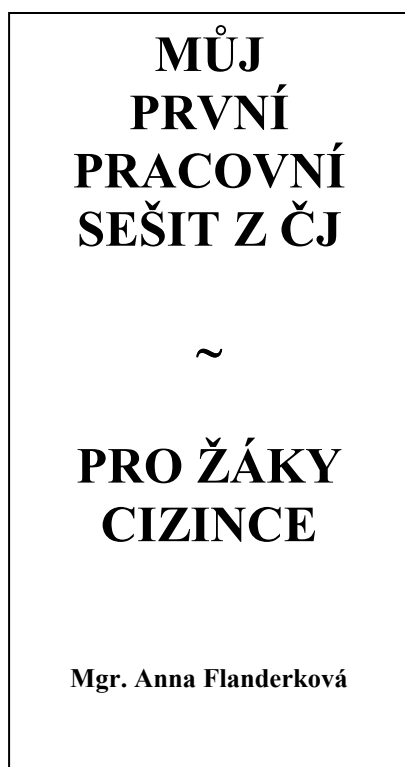
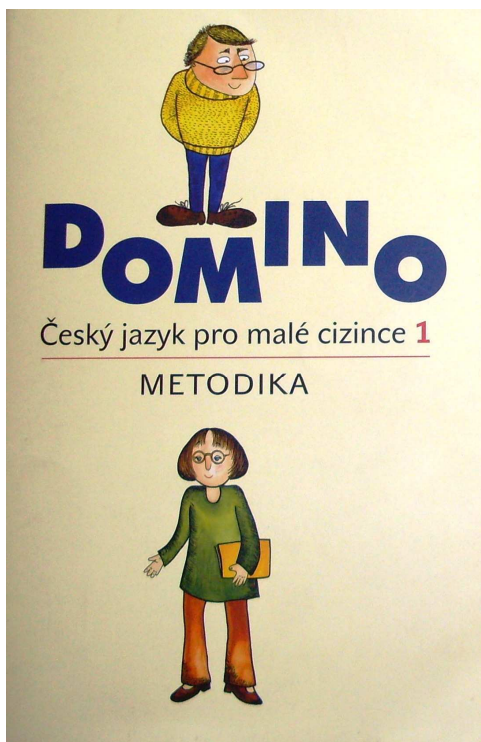
Škodová hovoří o dosavadních pomůckách pro cizince. Pomůcky nejsou specificky vytvořené pro nějakou konkrétní jazykovou skupinu a nemají doložku Ministerstva školství. Domnívá se, že je to způsobeno tím, že výuku cizinců ještě nikdo systematicky nefinancoval. Na tento projekt se podařilo získat 16 milionů korun z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu, z programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost. Na projektu nyní pracují převážně akademičtí pracovníci, ale i studenti a další.

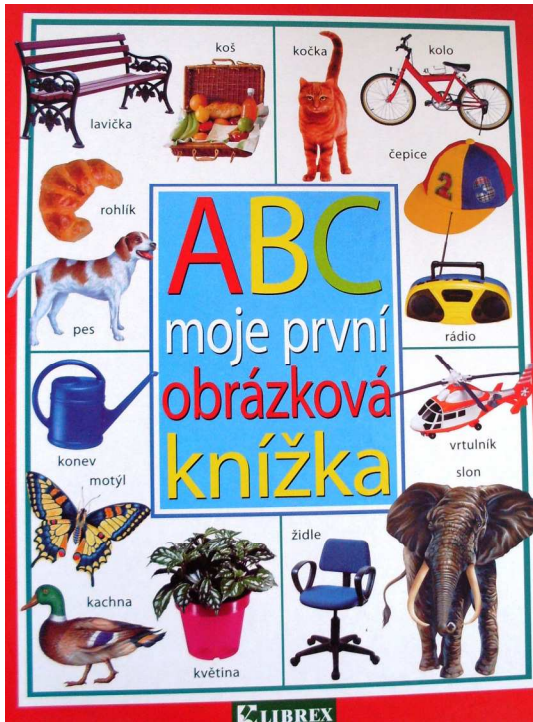
7. Můj kamarád cizinec – Učitelské noviny č. 13/2010, členové ze ZŠ nábřeží Závodu míru v Pardubicích

Projekt, který byl nabídnut školám k realizaci v souvislosti s prezentací multikulturního týdne v březnu 2010 v Pardubicích pro žáky 1. – 4. ročníku. Žáci měli možnost dovědět se mnoho nového o svých kamarádech-cizincích, o jejich zemi i zvycích prostřednictvím jejich vyprávění, výtvarně zpracovaných pohádek z celého světa, interaktivní tabule, písní a básní ve vietnamštině, ruštině, mongolštině, odkud pocházejí žáci-cizinci, a dalších aktivit. Paní učitelky ze ZŠ v Pardubicích konstatují, že projekt naplnil své motto – Můj kamarád cizinec a přispěl k prohloubení pěkných vzájemných vztahů mezi dětmi ve třídních kolektivech i neformální realizaci.

Příloha č. 5 Didaktické pomůcky

Příloha č. 6 Seznam otázek k rozhovoru s učitelem

ŠKOLA:

TŘÍDA:

UČITEL:

Rozhovor s učitelem

1. Jak se dítě adaptovalo na školu? Lišila se jeho adaptace od ostatních českých dětí? Jak?
2. Jak se dítě přizpůsobilo novému českému kolektivu?
3. Má / mělo dítě nějaké problémy při zahájení povinné školní docházky? V jakých oblastech?
4. Jak hodnotíte Vaši spolupráci s rodinou? V jakých oblastech spolupracují? Jak s Vámi komunikují?
5. Jak dítě komunikuje s učitelem?
českým jazykem – cizím jazykem – nemluví s učitelem
6. 5. Jak komunikuje s ostatními dětmi?
českým jazykem – cizím jazykem – nemluví s nimi
7. Používáte pro děti jiné národnosti speciální učebnice nebo sešity?
8. Máte nějakou didaktickou pomůcku pro děti cizinců, kterou byste mohla doporučit?
9. Myslíte, že dětem jiné národnosti postačuje před vstupem do ZŠ mateřská škola nebo byste spíše doporučila spec. přípravnou třídu?
10. Pokud máte ve třídě více dětí jiných národností, můžete specifikovat jejich rozdíly navzájem? Např. specifické rozdíly jejich kultur, mentalita, chování.
11. Jak na Vás působí příchod cizince do běžné české třídy?

Příloha č. 7 Seznam otázek k pozorování dětí - cizinců

ŠKOLA:

TŘÍDA:

UČITEL:

Pozorování dětí cizinců

1. Rozumí dítě jednoduchým úkolům? Dokáže je splnit sám, s pomocí nebo vůbec ne?
2. Spolupracuje s ostatními dětmi, když je to potřeba?
3. Jakým způsobem komunikuje s ostatními dětmi?
4. Jak ho přijímá česká skupina?
5. Jak se chová o přestávce?
6. Jak se dítě celkově ve třídě cítí?
nešťastně – spíše nešťastně – spíše šťastně – šťastně
7. Je ve výuce spíše aktivní či pasivní?

Příloha č. 8 Zjištění úrovně znalosti českého jazyka u žáků s odlišným mateřským jazykem

Formulář:

Jméno:	Datum:
---------------	---------------

1. Rozhovor

(Pokud žák odpoví smysluplně a vysloví to tak, že pochopíte, co vám chce říct, odfajfkujte kolonku srozumitelné. Pokud odpoví na otázku Odkud jste? Já Karel Swierczewski., pak zakřížkujte. Pokud vysloví vše tak, že ani při největší snaze a při opakování neporozumíte výslovnosti uchazeče, zakřížkujte. Pokud uchazeč odpoví na otázku gramaticky správně, např. na otázku Odkud jsi? odpoví z Berlína, odfajfkujte. Pokud odpoví Berlín, pak zakřížkujte).

Typ otázky	Srozumitelné	Gramaticky správně
Pozdravení (jak zareaguje)		
Jak se jmenuješ?		
Odkud jsi?		
Jak dlouho jsi v České republice?		
Jaký je tvůj oblíbený předmět ve škole?		
Co děláš rád(a), když nejsi ve škole?		

2. Reakce na otázky k obrázku.

(Odfajfkujte, když žák odpoví gramaticky správně, zakřížkujte, pokud použije špatný tvar; u výčtů sledujte počet slov a použitý tvar)

Typ otázky	Ideální odpověď?	Reálná odpověď	Poznámky
Co je na obrázku?	Dům, škola, auto, děti, kluk, holka, město, autobus, silnice, značka, semafor, jeřáb		
<i>Obrázek - město</i>			
Co dělá auto?	Auto jede.		<i>Sledujeme tvar slovesa</i>
Co dělá autobus?	Autobus stojí.		
Co dělají děti?	Děti stojí/čekají.		
Co děláš ty, než jdeš do školy?	Snídám, myju se, čistím si zuby, čekám na autobus....		
Kam jde kluk?	Kluk jde do školy.		

Kdo sedí v autě? Kam jede?			
Čím jedeš do školy? Čím jezdíš nejraději?	Autem, autobusem, metrem...		
<i>Obrázek-Ajin pokojíček</i>			
Co vidíš na obrázku?	Obraz, panenku, tabuli, zajíce, knihu, postel, koberec, kostky...		
Kde je panenka?	Panenka je ve skříni.		<i>Sledujeme předložku + tvar PJ.</i>
Kde je obrázek?	Obrázek je na stěně.		
Dáváš rád dárky? Komu dáš zajíce? Komu dáš panenku? Komu tabuli?			

3. Porozumění instrukcím

Typ instrukce	Splní správně.	Splní s doplňujícími instrukcemi.	Nesplní.
Otevři si knihu na straně 25.			
Přečti.			
Vezmi si červenou tužku a napiš tato slova: Auto, teta, panenka			
Postav se.			
Sedni si.			
Nakresli dům.			

Diagnostika žáků cizinců z 1.B ZŠ Meteorologické:

Alan (23.2.2011)

1. Rozhovor

Umí zareagovat na pozdrav, jinak na každou základní frázi odpoví gramaticky nesprávně, případně jí nerozumí a odpoví na něco jiného.

2. Slovní zásoba a gramatická správnost

Alan má velmi omezenou slovní zásobu, gramatické jevy jako časování, skloňování nerespektuje.

3. Porozumění instrukcím

Základním instrukcím rozumí bez problémů, nerozuměl pouze významu slova *Nakresli*.

Na čem je potřeba pracovat?

- rozvoj slovní zásoby – při čtení textů vybírat nová slovíčka, ověřit si, že rozumí jejich významu, chtít, aby je vyslovil, doplnit obrázkem
denně – vědomě 3 nová slova, zapíše si je do vlastního slovníčku
- gramatická správnost – zatím žádná drilová cvičení ani gramatická pravidla, ale opravujeme v případě, že mluví gramaticky nesprávně...zaměřujeme se na správné skloňování PJ a časování sloves + na správné oslovování

Tomáš (23.2.2011)

1. Rozhovor

Na základní fráze odpovídá bez problémů a správně, při složitějších otázkách nachází obtížně slova, potřebuje rozšířit slovní zásobu a komunikaci v ČJ.

2. Slovní zásoba a gramatická správnost

Slovní zásoba na průměrné úrovni, je dobré ji dále rozšiřovat, časuje bez problémů, se skloňováním má obtíže.

3. Porozumění instrukcím

Základním instrukcím rozumí bez obtíží.

Na čem je potřeba pracovat?

- rozvoj slovní zásoby – zařazovat cvičení rozvíjející slovní zásobu, nechat jej promlouvat nahlas
- gramatická správnost – kurz ČJ pro cizince, opravovat, bude-li dělat chyby, zařazovat do výuky gramatická cvičení – např. z Domina

Pavel (1. 3. 2011)

1. Rozhovor

Pavel se narodil v ČR, rozumí velmi dobře. Na otázky odpovídá bez problémů, ale dělá gramatické chyby.

2. Slovní zásoba a gramatická správnost

Slovní zásoba na průměrné úrovni, je dobré ji dále rozšiřovat, častuje bez problémů (pouze problémy se si/se), se skloňováním má obtíže, a to téměř se všemi pády.

3. Porozumění instrukcím

Základním instrukcím rozumí bez obtíží.

Na čem je potřeba pracovat?

- rozvoj slovní zásoby – zařazovat cvičení rozvíjející slovní zásobu, nechat jej promlouvat nahlas
- gramatická správnost – kurz ČJ pro cizince, opravovat, bude-li dělat chyby, zařazovat do výuky gramatická cvičení – např. z Domina

Evička (1. 3. 2011)

1. Rozhovor

Evička má velmi dobrou znalost ČJ, na otázky odpovídá bez problémů, občas udělá drobnou chybu.

2. Slovní zásoba a gramatická správnost

Bez problémů, slovní zásoba přiměřena věku.

3. Porozumění instrukcím

Základním instrukcím rozumí bez obtíží.

Na čem je potřeba pracovat?

- rozvoj slovní zásoby – zařazovat cvičení rozvíjející slovní zásobu

Ondřej (1. 3. 2011)

1. Rozhovor

Ondřej se narodil v ČR. Má velmi dobrou znalost ČJ, na otázky odpovídá téměř bez problémů, velmi dlouho se však rozmýšlí, pravděpodobně hledá vhodná slova. Jinak odpovídá správně.

2. Slovní zásoba a gramatická správnost

Gramatika bez problémů, slovní zásoba je potřeba rozvinout, nebo alespoň zaktivnit.

3. Porozumění instrukcím

Základním instrukcím rozumí bez obtíží.

Na čem je potřeba pracovat?

- rozvoj slovní zásoby – zařazovat cvičení rozvíjející slovní zásobu, nechat jej promlouvat nahlas

Alenka (1. 3. 2011)

1. Rozhovor

Alenka při rozhovoru zpočátku vůbec nereagovala, evidentně v tom hrálo roli i psychické vypětí. Postupně se trochu rozmluvila, na otázky však reagovala velmi stroze a gramaticky nesprávně.

Při kontaktu se spolužáky je v komunikaci aktivnější – velmi pravděpodobně umí více, než řekne.

2. Slovní zásoba a gramatická správnost

Slovní zásoba velmi malá, zná pár základních slov, gramatiku neovládá.

3. Porozumění instrukcím

Základním instrukcím rozumí, složitějším (resp. delší, ne jednoslovné) je potřeba dovysvětlit.

Na čem je potřeba pracovat?

- Získat sebevědomí, nebát se mluvit
- rozvoj slovní zásoby – zařazovat cvičení rozvíjející slovní zásobu, chtít, aby občas říkala celé věty, vyvolávat, ptát se; gramatiku postupně – dbát na to, aby se učila mluvit správně.
- kurz ČJ pro cizince

Příloha č. 9

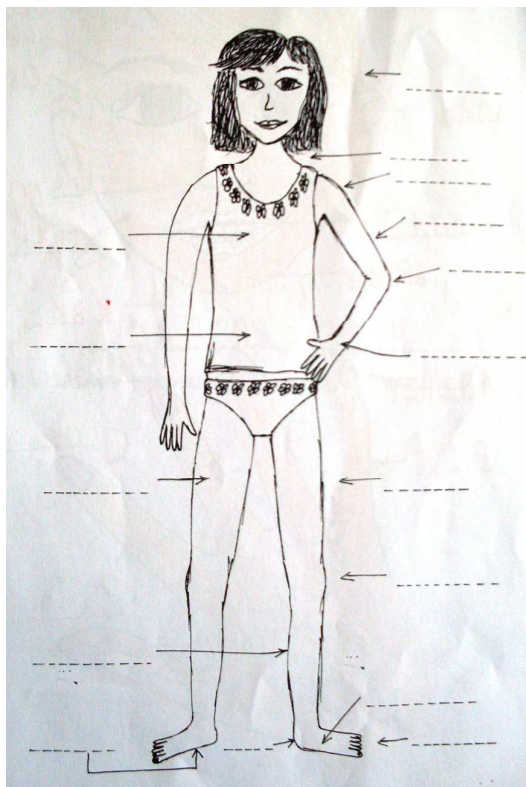
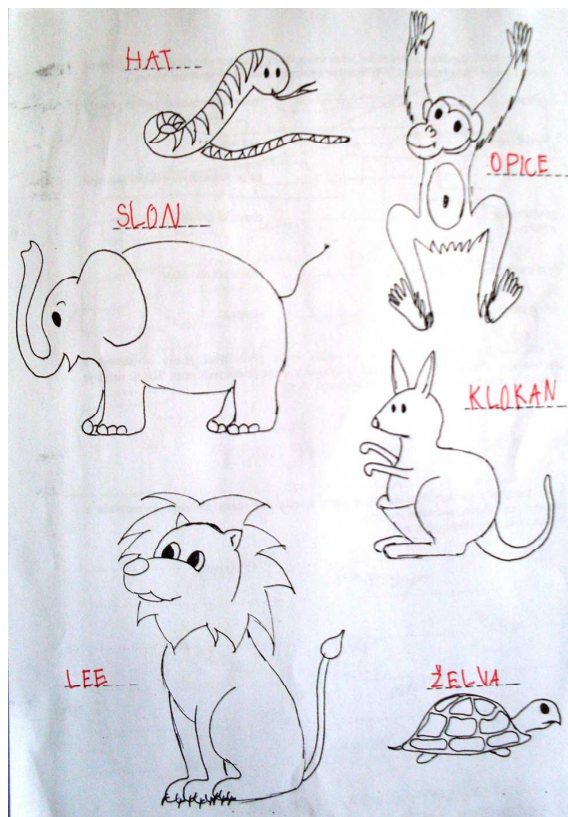
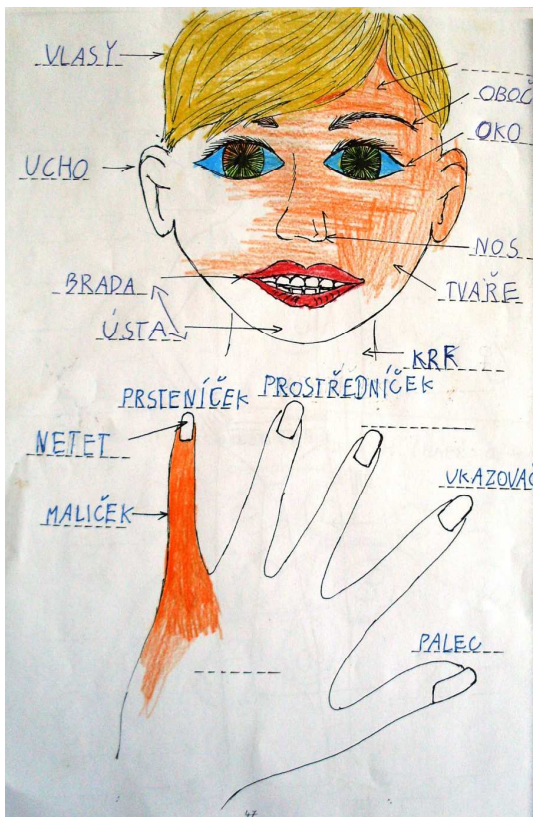

Obr. č. 1 Spolupráce dětí ze ZŠ Mendelova při výtvarné výchově

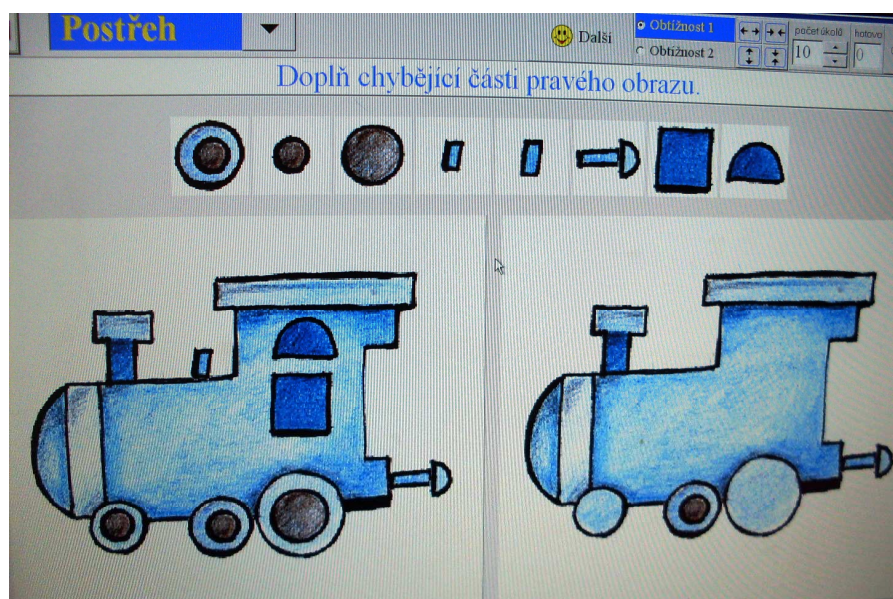

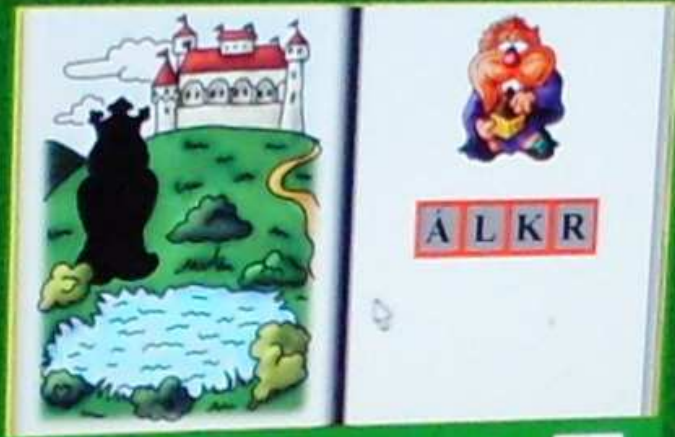
Obr. č. 2 Chování žáků o přestávce

Příloha č. 10 Pomůcky využívané při výuce individuálních hodin českého jazyka

Příloha č. 11 Jednotlivá cvičení při individuální hodině ČJ

ko nec

Příloha č. 12 Ukázka zápisu na ZŠ Angel (obr. 1, 2) a ZŠ V Rybníčkách (obr. 3, 4)

Obr. 1

Obr. 2

Obr. 3

Obr. 4